

**ДЕНЬ
ВІДКРИТТЯ
ТВЕРДОГО
ПОКРИТТЯ**

→ 4

**СВІТЛО ЗА
ГОСУДАРЕВИМ
НАКАЗОМ**

→ 5

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА
УКРАЇНСЬКА
ГАЗЕТА

№ 24
15.06.2018

www.svitlytsia.in.ua

ВЕЛИКЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ З КРИМУ

НА ЧАСІ

гострення супроводжується ще й прямими погрозами українській державності від Путіна. Військові дії з метою прориву водної блокади Криму і створення транспортного коридору в Приазов'ї, відтак чергове загострення ситуації в Україні, не можна відкидати. Залишається лише сподіватися, що в українських владних кабінетах є належне розуміння ситуації і методи для адекватної відповіді на ймовірні наступальні дії з боку РФ.

Через аномальну посуху нещодавно кримською «владою» в чотирьох районах півострова (Курманський (Красногвардійський), Нижньогірський, Ічкінський (Советський), Первомайський) оголошено надзвичайний стан. На черзі ще два райони – Джанкойський і Перекопський (Красноперекопський). У цій битві з екологічним лихом першими на себе прийняли удар селяни, яких уже почали обкладати штрафами за користування свердловинами. Варто додати, що в степових районах Криму більшість населення становлять етнічні українці.

Все очевидніше, що кримчанам зі степових районів Криму незабаром доведеться вимушено пере-

**«КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ» –
ПАПЕРОВЕ
ВІКОНЦЕ В ТАКИЙ
БЛИЗЬКИЙ
І ЯСКРАВИЙ СВІТ
УКРАЇНИ!**

Шановні читачі і передплатники! Передплатуйте нашу газету на друге півріччя 2018 року для себе, своїх друзів, своєї школи чи бібліотеки!

Передплатний індекс – 90269, вартість передплати на 6 місяців – 153,56 грн. Оформити передплату можна як через Інтернет, для цього потрібно зайти на сайт ДП «Преса», де подана детальна інформація, так і в будь-якому відділенні «Укрпошти». Передплативши нашу газету, ви зробите свій маленький внесок у справу повернення рідного Криму!

На п'ятому році окупації Криму нам довелося стати свідками початку масштабного екологічного лиха на півострові, про яке всі попереджали одразу після припинення подачі води в Північно-Кримський канал. Цьогорічна аномальна посуха в Криму збентежила не тільки місцевих мешканців і кримське «керівництво», а навіть керівників Кремля, які не були готові до такого несподіваного повороту подій.

**ЯРОСЛАВ
САМОВИДЕЦЬ**

Непередбачувані погодні умови змусили кремлівське керівництво розпочати розробляти план вирішення проблеми переселення людей зі степового Криму, а це приблизно 750 тисяч осіб. Поки що суспільство не посвячене у ці плани, але не потрібно бути великим стратегом, щоб зрозуміти: існує лише кілька можли-

вих варіантів вирішення цієї непрості проблеми.

Однозначно, що Москві вкрай важко впоратися із завданням такого характеру, оскільки «перетравити» таку кількість людей ще й за короткий час дуже непросто, особливо з проблемним бюджетом країни. Не виключено, що на допомогу тут можуть прийти напрацьовані схеми вирішення проблем з населенням, якими свого часу прославився Сталін, щоправда, подані вже в новіт-

ній інтерпретації. Яким же буде рішення нинішнього вождя – покаже час. Сьогодні ж потрібно робити висновки з усього цього і вживати необхідних заходів зі свого боку.

Очевидно, збільшення військ РФ у Криму, Азовському й Чорному морях не є випадковим саме зараз. Бентежить і те, що до Криму перекидають військові підрозділи й техніку, які зазвичай використовують для наступальних операцій, а не для оборони. Це за-

ви-їздити. Що далі, то степові пожежі та солончаки зроблять нестерпним життя цих людей і виженуть їх із хат. Хтось переїде до родичів у місто, яке прийме на себе наступний удар, хтось далеко на схід РФ, скориставшись програмою «Дальневосточный гектар», а комусь нікуди буде дітися.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР

КРИМСЬКОГО КРАЙОВОГО УРЯДУ СУЛЕЙМАН СУЛЬКЕВИЧ

→

7

→ 3

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

ФОТО: ОЛЕГ ПИЩЕВИЧ/ДЖЕРЕТІ

ПАНОРАМА СВАВОЛІ

Саме такими словами назвала книгу Юрія Луканова «Пресувальна машина: як Росія знищувала свободу слова в Криму» авторка ідеї її створення Тетяна Печончик. Презентація її відбулася 6 червня в «Кримському домі» в Києві у форматі професійної дискусії. Про це сповістив ведучий заходу Алім Алієв, представляючи аудиторії її учасників.

**ОЛЕКСАНДР
ПРОШЕВСЬКИЙ**

Серед них – відомі журналісти Андрій Клименко, Олена та Стас Юрченки, Тетяна Рихтун, Гаяна Юксель, Тетяна Гучакова, Центр інформації про права людини представляла авторка ідеї видання Тетяна Печончик, автор книги Юрій Луканов. Для вступного слова мікрофон було передано в залу Рефатові Чубарову, який принагідно привітав зібрання з професійним святом абсолютної більшості присутніх – Днем журналіста.

За словами Тетяни Печончик, Центр інформації про права людини збирав і збирає свідчення про придушення свободи слова в Криму, починаючи з перших днів окупації. Ці дані надаються у відповідні міжнародні інституції та до правоохоронних органів АР Крим, роботу яких розгорнуто «на материку». Але гострота, драматизм, обсяг та насиченість зібраного матеріалу явно вимага-

ли широкої публічності. Так виникла ідея узагальнити картину в книзі белетризованих текстів.

Автором книги став Юрій Луканов, і це – логічне продовження його попередньої діяльності. Відомий журналіст зірвався до Криму одразу з появою на півострові «зелених чоловічків», був свідком, учасником та висвітлювачем низки сюжетів з місця подій. Згодом він був організатором публічних заходів, на яких ішлося про переслідування журналістів у Криму.

Хронологічно книга охоплює не тільки першу, жорстку, фазу початку окупації, а й події наступних двох років, отже, в книзі розказано і про журналістський подвиг Миколи Семени. Його публікації за той період згодом склали книгу обсягом майже в 1000 сторінок, видану Національним газетно-журнальним видавництвом минулого року.

В книзі Юрія Луканова зазначено: «Микола Семена був упевнений, що за ним прийдуть. Але свідомо продовжував працювати для українських видань...». Ця драматична нота була присутня протягом усієї дискусії. Хтось навіть запропонував: у пошуку засобів, якими можна було б захис-

тити людей, що в умовах окупації спромагаються й далі трансплювати Україні і світові правду про Крим, прийняти їх усіх до Національної спілки журналістів... На недоречності такого захисту жорстко наголосив Рефат Чубаров – це тільки підкреслило би небезпечність цих добровольців для каральних органів окупанта...

Андрій Клименко з мудрістю, що тільки зовні виглядала як песимізм, «заспокоїв» присутніх. Він, по суті, повторив впевненість Миколи Семени: «прийдуть» до кожного, раніше чи пізніше: пресувальна машина працює, вже не гарячково, але рівно та послідовно.

Ця суворона впевненість має на решті увійти в свідомість пересічного українця: ілюзія «безпечності» Криму в його нинішньому стані – це тільки ілюзія від неознаності. Варто сподіватися, що розвіюванню таких ілюзій слугуватимуть і подібні видання.

Книгу видано завдяки фінансовій підтримці Посольства Великої Британії в Україні у рамках спільного проекту Центру інформації про права людини та Кримської правозахисної групи. Вона вже є українською та англійською мовами, хтось з присутніх наголосив на необхідності це й російською перекладу...

На завершення була традиційна автограф-сесія, книжок вистачило на всіх. Також під час заходів у прозору скриню для збору коштів для допомоги сім'ям кримських заручників було вкладено близько 3000 гривень.

ДАЙДЖЕСТ

У КРИМУ ПРОДОВЖУЮТЬ ВИЛУЧАТИ ЗЕМЛЮ ТА БУДИНКИ ДЛЯ БУДІВНИЦТВА «ФЕДЕРАЛЬНОЇ ТРАСИ»

«Уряд» Криму розпорядився вилучити одну земельну ділянку, два житлові будинки площею у 299 і 237,5 кв. м та дві нежитлові будівлі у селі Совхозне Сімферопольського району, а також кілька земельних ділянок в інших регіонах Криму для будівництва траси «Таврида».

Відповідні «угоди» для вилучення землі та майна «для державних потреб» доручається готувати «державній казенній установі республіки Крим «Служба автомобільних доріг республіки Крим». Також «рада міністрів республіки Крим» розпорядилася вилучити під будівництво «Тавриди» 4 земельні ділянки у Кіровському районі. У прес-службі «державного комітету дорожнього господарства республіки Крим» заявляють, що вилучення передбачені проектною документацією, а питання компенсації «перебуває на особливому контролі». Як відомо, восени 2016 р.у Совхозному планувалося знести 26 будинків: на думку фахівців, інші варіанти проходження траси «могли спричинити знесення великої кількості житлових будинків і будівель, а також значне збільшення вартості будівництва об'єкта та додаткового пробігу автотранспорту».

«КРИМ НАГОДУЄ ВСЮ РОСІЮ»: «КРИМСТАТ» ПІДРАХУВАВ ТОВАРООБІГ ХАРЧІВ МІЖ ПІВОСТРОВИМ І КРАЇНОЮ-ОКУПАНТОМ

Ввезення основних продуктів харчування у січні-березні 2018 р.до Криму здійснювалося з 34 регіонів РФ, вивезення – до 21 регіону. Такі цифри назвав «Кримстат». Лідерами з обсягів ввезення продовольчих товарів стали Москва, Воронежська, Белгородська й Тамбовська області, Кабардино-Балкарія та Ставропольський край.

Основний обсяг вивезення продукції з окупованої території АР Крим припадав на Севастополь, а також на Москву, Ростовську область і Краснодарський край. У постачаннях харчів підприємствами до Криму основу становили: молоко (крім сирого) – 2617,7 тонни, м'ясо тварин і

птиці – 2234 тонни, ковбасні вироби – 2206,2 тонни, кисломолочні питні продукти – 1552,1 тонни, напівфабрикати – 1292,3 тонни. За вказаний період з Криму до РФ переважно вивозилися: напівфабрикати – 2404 тонни, м'ясо тварин і птиці – 2269,7 тонни, молоко (крім сирого) – 590,8 тонни, сирні продукти – 409,9 тонн, ковбасні вироби – 341,9 тонни, кисломолочні продукти – 237,6 тонни.

КРИМСЬКИЙ «МІНІСТР С/Г» НАЗВАВ ПОСУХУ ТА ЗРОСТАННЯ ЦІН НА ПММ «НЕПОПРАВНИМ УДАРОМ» ПО ГАЛУЗІ, ЯКА «СТАЛА САМОДОСТАТНЬОЮ БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ ВОДИ»

Зростання цін на паливно-мастільні матеріали, а також фінансові втрати, пов'язані з посухою на півострові, можуть завдати непоправного удару аграрному сектору Криму. Таку думку висловив «міністр сільського господарства республіки Крим» Андрій Рюмшин.

За словами «міністра», цього року прогнозується значне недоотримання врожаю с/г культур і брак кормів у тваринництві. Вартість прогнозованих збитків дорівнює 164 мільйонам рублів (понад 67 млн гривень). За даними кримського «міністерства с/г», незадовільний стан озимих зумовлений посухою осінню без опадів, що не дозволила в оптимальні агротехнічні терміни провести посів, і теплою, з незначними опадами, зимою. Очікується, що аграрії цього року зберуть 800 тис. тонн зернових, що вдвічі менше, ніж минулого року. За деякий час кримський «міністр с/г» Рюмшин, коментуючи слова народного депутата ВР України Мустафи Джемілева про те, що офіційний Київ спричинився до проблем з водою на півострові, заявив, що перекриття Північно-Кримського каналу (ПКК) «не створило критичної ситуації для с/г галузі республіки», а всі проблеми в кримських аграріїв, які займаються вирощуванням зернових, виникли через посушливу погоду. За словами «міністра», останні три роки перекриття ПКК не заважало збирати «рекордні врожаї» і навіть «експортувати зерно до законродних країн»; загалом же для с/г галузі ситуація з припиненням постачання дніпровської води до Криму «лише дала поштовх, щоб регіон став більш самодостатнім».

ВЕЛИКЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ З КРИМУ

ЯРОСЛАВ САМОВИДЕЦЬ

→ 1

Процес великого переселення вже розпочався, і він безпосередньо зачепив громадян України, яким вкрай потрібна допомога держави. А наскільки готова і чи готова взагалі Україна допомогти своїм громадянам? Настав час про це не лише говорити, а й пропонувати реальні механізми вирішення цієї проблеми, яка почала розвиватися пришвидшеними темпами.

Нині зрозуміло одне: для держави, яку розточує війна і корупція, в якій більшість чиновників працюють для задоволення власних шкідливих потреб, але не для країни, буде дуже важким ще одне випробування. Однак це не знімає відповідальності держави перед громадянами і потрібно бути готовими до сценарію порятунку громадян України з Криму.

Найближча до Криму – Херсонщина, і вона єдина зв'язує Крим з материковою Україною суходолом. Саме Херсонщині випадає доля першою зустрічати кримчан, у тому числі й кримських переселенців. Якщо завчасно підготуватися до неминучого кримського переселення, то вигоду отримали б усі сторони, насамперед територіальні громади Херсонщини. Останні б допомогли не тільки врегулювати проблему з переселенцями, а й значною мірою вирішити власну проблему вимирання сіл.

На жаль, село по всій Україні переживає важкі часи. Не оминув цей процес і Херсонську область, де завдяки чорноземам і досить великим сільським громадам села ще не так швидко опустіли. Однак і тут, як і в більшості областей, утворився демографічний перекид: молодь виїздить у міста, і в селах виникла криза робочих рук та ідей. У селах з'явилося чимало покинутих хат, до яких проведено електрику та воду й які могли б стати прихистком для переселенців. Південні області України географічно і кліматично найбільш подібні до степового Криму, тому кримських переселенців із сіл не потрібно навчати, як працювати із землею в південних степах, як адаптуватися до степового клімату.

Організація нарад з головами і заступниками територіальних громад південних областей Укра-

НА ЧАСІ

їни з метою з'ясування спроможності громад прийняти і розселити сім'ї переселенців – нагальна потреба центральних органів влади, зокрема Міністерства з питань тимчасово окупованих територій

та внутрішньо переміщених осіб України, а також Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим. Не може стояти осторонь і Міністерство інформаційної політики, адже вже

сьогодні мусить лунає з усіх медіа-каналів інформація про те, що Україна готова прийняти в південних областях своїх громадян, а також необхідно опублікувати карту з місцями, районами і областями, де надається житло для переселенців. Тобто люди матимуть можливість вибирати. Щодо інформаційного аспекту, то це питання мусить висвітлюватися в комплексі з уже напрацьованими: безкоштовне навчання кримчан в українських вишах, пільговий вступ до ВНЗ України, безкоштовне проживання в гуртожитках для студентів з числа переселенців, державна підтримка внутрішньо переміщених осіб... А найголовніше – ми їх пам'ятаємо і завжди готові їм допомогти.

Доцільно вже зараз порушувати цю тему в міжнародних організаціях, під час зустрічей з представниками іноземних держав, в ООН тощо про загрозу життю українських громадян у Криму, про готовність України допомогти їм і про необхідність фінансової підтримки для вимушених переселенців. Будь-який переїзд – це витрати і втрати. Тому матеріальна підтримка людям, які постраждали не лише від окупації, а й її наслідків, є вкрай необхідною.

Це буде конкретна робота українських та міжнародних організацій, різноманітних гуманітарних і волонтерських місій для громадян України. Звісно, багатством кримчанам важко буде відмовлятися від російських пенсій, зарплат і соцвиплат, обжитої те-

риторії і малої батьківщини, але біда змусить їх рятуватися. Так, через кордон на адмінмежі з окупованим Кримом переселенці не провезуть усе своє майно, але основне – власне життя і життя родин – вони врятують. На материковій частині України вони отримають житло з прийнятними умовами і з якісною водою, певні пільги, підтримку.

Яка ж вигода для України, крім додаткового навантаження на бюджет? Насамперед, це захист і підвищення рівня власної репутації на міжнародному рівні. Водночас імідж РФ стрімко погіршиться як серед росіян, так і світового товариства загалом, а головне – в очах кримчан, які отримають чіткий сигнал, що в Україні вони потрібні і про них дбають. Це стане потужним сигналом для інших громадян України в Криму. Крім того, такий крок дозволить залучити в Україну додаткові кошти від міжнародних фондів, що полегшить навантаження на державний бюджет, а разом поживить її фінансову, соціальну, господарську тощо сфери.

Створення належних умов для порятунку кримчан від наслідків окупації РФ значно посилить південні регіони України людським ресурсом, а відтак – економічно. Очевидно, підприємці отримають додаткові робочі руки, оживуть сільське господарство, сільські школи і садочки. Через вимушених переселенців з Криму Україна отримає дієвий механізм у боротьбі з демографічною кризою, яка з 2014 року сильно підкошила державу.

Якщо сьогодні розпочати роботу щодо вирішення проблем вимушеного переселення громадян України з Криму, це стане вагомою перевагою для багатьох аспектів життя держави. Звичайно, нема універсального рецепту в боротьбі з комплексною проблемою. Будь-яка теза може мати антитезу, як і будь-яка ініціатива є прецедентом для популярності скептиків. Як би там не було, ми мусимо скористатися ситуацією і розпочати широкі обговорення і вирішення цієї гострої проблеми. Якщо ж продовжувати від нагоди до нагоди лише декларувати, що «Крим – це Україна», – значить благословляти наших громадян на поневір'яння в далекосхідних землях РФ.

Якщо дивитися на Кримський міст з гори Мітридат, мимоволі ловиш себе на думці, що ця споруда нагадує величезну будівельну скобу, яка не природно, проте цупко, з'єднала давня розділені морем геологічні утворення.

ХАДЖА
КЫРИМДАШЕВ

КОТИК МОСТИК І «КАМАЗ»

Довгоочікуване і водночас дострокове «урочисте відкриття» транспортного переходу через Керченську протоку від Тамані до Керчі, дату якого тричі переносили, сталося. Честь перетнути протоку сухоходом першому (чи то жартома, чи то з обережності) надали уллобленцю будівельників котика на ім'я Мостик. Його вивезли з Криму на російський берег і відпустили. І рудий, зрозуміло, повернувся на батьківську землю, неквапливо увійшовши в історію. Це вже потім, наступного дня, був «КамАЗ» з Путіним за кермом.

А от кримське керівництво, схоже, «вляпалося»: у день офіційного урочистого відкриття транспортного переходу, 15 травня, ані на мосту, ані поблизу його околиць Константинова й Аксьонова не було видно. Не з'явилися вони і 16 травня, коли перші легковіки з обох кінців мосту рушили назустріч одне одному: хто – за свинячим хрящиком (як у старому анекдоті), а хто – почути ноктюрн Шопена...

Дуже дивне, а разом грубе порушення протоколу: в Крим іде перша особа держави, а господарі не зустрічають. Ані журналісти, ані громадськість цього наче й не помітили. Усі настільки захопилися промовою ВВП, так вірогідно заглядали йому в очі, мікрофонами вилловлювали кожне його слово. Об'єктиви відео- і фотокамер фіксували кожен «історичний рух Президента», щоб донести у найвіддаленіші куточки «русського миру», до кожного, хто відчуває себе його частин-

НА ВЛАСНІ ОЧІ

ФОТО АВТОРА

ДЕНЬ ВІДКРИТТЯ ТВЕРДОГО ПОКРИТТЯ

ФОТО З ВІДКРИТТЯ ДЖЕРЕЛ

кою, що територія РФ «прирошується ще на 27 000 км²». Як було сказано кимсь у наговпі: «Крим знову перетворюється на півострів».

Не привернула увагу медійників ще одна дивина: після урочистих промов, нагороджень учасників будівництва і привітань присутніх на урочистостях учасників небагатолюдного мітингу (бо допускали до президента РФ лише за списками запрошених) Путін з мосту на кримський берег так і не зійшов. Виглядало так, ніби Кримська земля небезпечніша за Кримський міст.

Спілкуючись з журналістом російського ТВ, я

зрозумів, що він теж здивований таким порушенням «протоколу» щодо організації подібних заходів за участі президента РФ. Проте в численних російських ЗМІ (втім, як і у вітчизняних) про ці красномовні ляпи ніхто чомусь не обмовився. Дивно, чи не так?

Коли не пишуть у газетах, не говорять по радіо і телебаченню, народ відповідь шукає сам.

ВЕРСІЯ ПЕРША

Федеральні організації виконали практично всі роботи з будівництва автомобільного переходу через Керченську протоку. А

Сьогодні нова траса «Таврида» готова лише на третину. Екскаватори махають ковшами по всьому маршруту, проте проїхати новенькою трасою можна буде лише в 2020-му.

Справді, кримська «влада» не організувала будівництво дорожніх під'їздів до мосту на півроку раніше від термінів у графіку, зокрема, через брак будівельних матеріалів. Адже для об'єктів із режимом високої швидкості і великим навантаженням потрібен тільки гранітний щебінь марки 1400, а його в Криму немає. Щодо піску, то морський не підходить для дорожнього будівництва, тут використовується річковий, запаси якого в Криму обмежені. Тож і щебінь, і пісок завозять на будівництво з російського берега поромами і баржами.

ВЕРСІЯ ДРУГА

На угоду кремлівському керманічу місцеві «кулібіни» порушили технологію, застосувавши для будівництва дорожніх під'їздів пісок з дамби Нижньо-Чурбаського хвостосховища, розташованого за 10 кілометрів від мосту.

І все було б нічого, коли б не одне «але»: у хвостосховище до дев'яностих років минулого століття скидали отруйні відходи виробництва металургійного підприємства «Каміш-Бурунський залізорудний комбінат».

За інформацією з відкритих джерел, у цьому піску кількість миш'яку перевищує гранично допустиму концентрацію в 500 разів, ванадію – у 3,5 рази, хрому – у 1420 разів, фосфору і заліза – у 341 і 370 відповідно. У піску греблі, яка граничить з відходами, вміст миш'яку в 377 разів перевищує гранично допустиму концентрацію.

Жителі керченського мікрорайону «Сонячний» і приватники з передмістських територій, які підлягають відселенню, планували скористатися нагодою поскаржитися самому Путіну на кримських «керманічів», розказати і про відселення, і про отруйний пі-

сок, але ж у списках «запрошених» їм, зрозуміло, не знайшлося місця.

Намагалися потрапити на урочисте відкриття Керченського мосту і мешканці села Тургеневе Білогірського району. Вони мали надію повідомити президенту РФ про нестерпні умови існування, створені місцевою «владою». Безпосередньо на території села в котловані колишнього вапнякового кар'єру «Біла скеля» два роки тому постав полігон твердих побутових відходів. Сюди звозять сміття з Ялти, Алушти, Сімферополя й восьми районів Криму. Таке собі «Грибовицьке сміттезвалище». Опікуються цим бізнесом колишні очільники Білогірського району пани Русецький та Луговик.

Бізнес перебували тут досить перспективний: прямо біля звалища відновили незаконний видобуток та виготовлення будівельних блоків і тирси, яку продають на будівництво траси «Таврида» по 150 рублів за 1 тонну. Це вдсятеро дешевше, ніж пісок з Росії. Тож чи довго проіснує «Таврида» на такій основі?

Отже, сьогодні на всій цій трасі замість передбачених проектантами гранітного щебеню та річкового піску застосовують значно дешевші й непридатні для цього місцеві вапняковий щебінь і тирсу.

ВЕРСІЯ ТРЕТЯ

Після обрання старогонного президента РФ в уряді цієї держави відбувається ротація кадрів, уточнюється державний курс, тож найближчим часом і в «керівництві» Криму мають бути зміни. Нещодавно Крим «увійшов» у Південний федеральний округ з центром у Ростові-на-Дону. Українська коса Тузла несподівано відірвана від Криму і передана в підпорядкування РФ. Отже, дерибав українського Криму триває. У такому контексті вже не дивують проекти радників Путіна про переведення у федеральне підпорядкування прибережних міст Ялти, Алушти й Судака.

СВІТЛО ЗА ГОСУДАРЕВИМ НАКАЗОМ

Практично одразу після своєї 4-ї «коронації» очільник держави-окупанта Володимир Путін видав низку указів, які миттєво було названо «травневими». Серед іншого він доручив урядові РФ забезпечити окуповані Крим і Севастополь, а також Калінінградську область і суб'єкти Далекосхідного федерального округу стійким енергопостачанням.

ВІТАЛІЙ СОЛОНЧАК

Зокрема, передбачається розробка до 1 жовтня і затвердження комплексного плану модернізації та розширення магістральної інфраструктури, а також розвиток розподіленої генерації, в тому числі на основі відновлюваних джерел енергії, впровадження інтелектуальних систем управління електромережею на базі цифрових технологій тощо. Ці пасажі чомусь моментально нагадали указ царя Пафнутія, одного з персонажів польського дитячого письменника Януша Корчака, – усім рослинам у парках і лісах протягом місяця змінити колір. Про передумови таких порівнянь спробуємо поговорити докладніше.

На початку лютого підконтрольні окупантам медіа Криму розродилися пафосними тирадами про те, що «енергоблокади» півострову більше не загрожують – мовляв, незабаром він повністю забезпечить себе електрикою. У кримському «міністерстві палива та енергетики» розповіли, що після російської окупації Криму в його енергетичній сфері будітньо відбулося «чимало позитивних змін» – всупереч Україні, яка «неодноразово провокувала негативні ситуації, спрямовані на дестабілізацію життєдіяльності кримського населення»: як при-

ЕНЕРГЕТИКА

Підстанція 110 кВ «Аеропорт» у Сімферополі (початок травня)

Перша черга Сакської ТЕЦ потужністю у 90 МВт (збудована до початку червня)

Реконструкція підстанції «Севастополь» (початок травня)

клад було названо «блекаут» восени 2015 р., який для окупаційних структур став «складним періодом у їхній новітній історії». У «відомстві» запевнили, що 4-та нитка «енергомосту» до Криму з Кубані, запущена у травні 2016 р., нібито забезпечила можливість перетоків сумарно до 800 МВт у максимумі з російської

єдиної енергетичної системи. Також у «міненерго» пообіцяли, що найближчим часом відповідно до енергетичної стратегії Росії на період до 2030 р. та в рамках виконання державної програми розвитку паливно-енергетичного комплексу Криму завершаться роботи з будівництва повітряних ліній електропередачі Сім-

феропольської ТЕС, яка будеться, а також тривають роботи на Севастопольській ТЕС для підключення до єдиної енергосистеми Криму: запуск обох ТЕС нібито має забезпечити 940 МВт електрики, що дозволить півострову покрити дефіцит і «стати енергонезалежним». Ясна річ, було згадано й «успішну реалізацію» доручення Путіна щодо повної модернізації енергетичного комплексу Криму: зокрема, було заявлено про активне підключення до електромережі житлових масивів, де «люди понад чверть століття за України чекали на електрику».

У середині лютого планувався запустити першу чергу споруджуваної Сакської ТЕЦ, у листопаді – другу. Втім, відвідавши Крим на початку лютого, Черезов після огляду будівельного майданчика ТЕЦ повідомив, що запуск 1-го етапу в режимі прямого циклу з видачею потужності 90 МВт у мережу планується здійснити до 1 червня, запуск 2-го етапу зі збільшенням видачі встановленої потужності до 120 МВт – до 1 листопада. При цьому Черезов відзначив задовільний рівень реалізації заходів з реконструкції ТЕЦ і вказав на неприпустимість зриву запланованих термінів. Раніше, восени 2017 р., «генеральний директор під-

приємства «КримТЕЦ» Тарас Цілий запевняв, що станцію на проектній потужності 120 МВт буде запущено до 1 листопада, проте вже навесні 2018 р. він заявив, що запуск першої черги має відбуватися до 1 червня: мовляв, «проект складний, багато його технологічних рішень застосовуються вперше у Росії» тощо.

23 березня Андрій Черезов анонсував обговорення можливого перенесення термінів запуску 2-ї черги «Таврійської» та «Балаклавської» ТЕС під час наради у віце-прем'єра РФ Дмитра Козака, на якій будуть присутні представники «влади» Криму. Згідно з постановою уряду РФ, планові терміни впровадження в експлуатацію перших двох енергоблоків на обох ТЕС потужністю по 235 МВт кожен – 19 травня, других аналогічних блоків – 18 червня; за затримку з запуском передбачено штрафи, через що у Міненерго РФ виступили проти зсуву терміну запуску других черг. Провину було покладено на кримських підрядників, які зволікали з експертизою та оформленням актів Ростехнагляду щодо об'єктів газопостачання та введення об'єктів електромережевого господарства. Термін впровадження в експлуатацію ТЕС у Сімферополі та Севастополі уряд РФ уже переносив 31 серпня 2017 р.: до того першу чергу планувалося запустити до 1 вересня 2017 р., другу – в березні 2018 р., проте пізніше міністр енергетики РФ Олександр Новак заявив, що запуск перших блоків відбудеться у 1-му кварталі 2018 р.

30 березня заступник міністра економічного розвитку РФ Сергій Назаров повідомив, що запуск 2-ї черги кримських ТЕС буде перенесено через складнощі з підключенням газогонів і можливістю видачі електричної потужності: при цьому проблеми мають більше юридичний характер. 6 квітня міністр енергетики РФ Олександр Новак

заявив, що його відомство має намір просити в уряду перенести терміни впровадження 2-ї черги кримських ТЕС задля уникнення штрафів через можливе прострочення запуску для ТПЕ; за кілька днів він повідомив, що запуск планується здійснити у 2-й половині 2018 р.

Які б накази не видавав «всемогутній» Путін – завжди знайдуться «екстремісти», які все зроблять на свій лад. І «голови Криму» Аксьонову таки вдалося їх відшукати. Зокрема, 17 травня він доручив «міністрові палива та енергетики» Вадиму Беліку навести лад у «державному унітарному підприємстві» «Крименерго», та ще й не абияк, а «вогнем і мечем». За інформацією Аксьонова, з квітня 2018 р. у низці енергомереж різних населених пунктів працювала «команда з України», деякі члени якої розшуковуються «на батьківщині» за розкрадання коштів. Попри те, що переважну частину цих людей вже звільнено, «голова Криму» заявив про необхідність вирішити питання, які в тому числі стосуються шахрайських схем, пов'язаних з прийомом на роботу, і «закрити кадровий вакуум, що утворився, тими перспективними кримчанами, які з кращого боку проявили себе під час блекауту»: мовляв, «необхідно давати дорогу молодим і просувати їх далі кар'єрними сходами». На додачу Аксьонов доручив позвільняти всіх, хто займав у «Крименерго» високі посади «з метою вирішення особистих завдань», і тих, хто брав участь у їхній рекомендації призначення на роботу, а також заборонив призначати на керівні посади у «підприємстві» співробітників без особистого погодження з ним. Навряд чи при цьому «голова Криму» міркував про те, що буде з ним самим, якщо у тому ж «Крименерго» знайдуть чергових «українських диверсантів», призначених за його дозволом.

«ПОПЕРЕДУ ДОРОШЕНКО ВЕДЕ СВОЄ ВІЙСЬКО...»: 390 РОКІВ ПОХОДУ НА КРИМ

КАЛЕНДАР

ПРОДОВЖЕННЯ

На той час найдужчим з ногайських мурз був голова Буджацької орди Кан-Темір мурза, який володів південною частиною Бессарабії від Акерману до Кілії, так званим Буджаком. Він уже давно був обтяжений залежністю від Криму, ухилився від виконання ханських наказів, вдавався до набігів на Україну без відома хана і прагнув заснування самостійного ханства під турецьким протекторатом.

Саме його обрав турецький уряд на противагу Мухамед-Гіреєві після конфлікту з тим. Тепер влада особливо милостиво поставилася до Кан-Теміра: йому було обіцяно заступництво султана, потім надано звання сілістрійського паші, завдяки чому він залежав безпосередньо від султана і звільнявся від підлеглості кримському ханові. Помітивши небезпеку з боку Буджаку, Мухамед-Гіреї відправив Кан-Темірові грізний наказ – переселити Буджацьку орду до Криму для припинення її самовільних набігів на польські володіння.

Наказ цей, звісно, не був виконаний, і до Буджаку був відправлений з військом калга Шагін-Гіреї, щоб примусити Кан-Теміра до покори; втім, той завчасно перевів свою орду на правий берег Дунаю, до володінь Оттоманської імперії поза територією, підвладною ханові. Шагін-Гіреї став до бою з Кан-Теміром, але був розбитий вщент і заледве врятувався відходом до Криму; туди ж,

Бахчисарай – Вид Ханського палацу. Гравюра С. Хімлі

переслідуючи його по п'ятах, з'явився Кан-Темір і взяв облогу в Бахчисараї обох Гіреїв, що зачинилися там з невеликим гуртом прихильників.

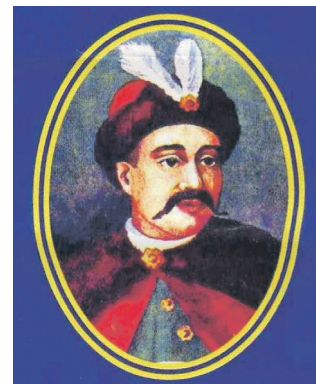
Тим часом у Константинополі вже були зроблені всі приготування на випадок перемоги Кан-Теміра. Дізнавшись про бажаний результат сутички, Диван оголосив і хана, і його калгу зрадниками, що насмілилися вдертися зі зброєю в руках до однієї з турецьких областей. Обидва вони були повалені, на місце хана був знову призначений Джанібек-Гіреї, а на посаду калги – його брат Девлет-Гіреї, і потужний турецький флот із чисель-

ним десантом відправлений до Кафи для зведення на престол нового хана за допомогою Кан-Теміра. Обложені Гіреї, що опинилися у настільки критичному становищі, спробували врятуватися шляхом залучення нового несподіваного спільника, і Шагін-Гіреї відправив на Запоріжжя Болгар-мурзу просити допомоги в козаків.

У той час на Запоріжжі перебував і сам гетьман Михайло Дорошенко, який був зобов'язаний постійно перебувати на Низу з тисячею реєстрових козаків для запобігання козацьким морським походам. Перемовини мурзи з гетьманом привели до укла-

дення умов, вигідних для обох сторін: Шагін-Гіреї зобов'язався сплатити козакам сто тисяч червінців і здати їм нещодавно відбудовану біля кордонів Запоріжжя фортецю Іслам-Кермен, якщо вони своєчасно прийдуть на допомогу ханові. Дорошенко негайно вирушив до Криму з 4000 козаків (вочевидь, до реєстрових долучилися й вільні запорожці).

Безпосередньо за Перекопом козаки були оточені ногайськими юрмищами, тут-таки сформували табір і відважно просувалися до Бахчисараю, протягом шести днів безперервно відбиваючи від татар. Під час цього переходу гетьман До-

Михайло Дорошенко

рошенко загинув із четвертою частиною всього товариства. Проте козаки, що залишилися живими, таки пробілися до Бахчисараю, під мурами якого розгромили Кан-Теміра, змусили його втекти до Кафи під прикриття турецького гарнізону і звільнили спільників з облоги. У той же час до Кафи прибув і турецький флот, який супроводжував Джанібек-Гірея.

Між тим поразка Шагін-Гірея у Добруджі, вторгнення Кан-Теміра до Криму і поява турецького флоту біля Кафи цілковито знищили авторитет Мухамед-Гірея серед підданих: очільники кримських татар відмовили йому в підтримці, стали на бік нового хана і вирушили до нього у Кафу. Залишені Мухамед і Шагін були змушені тікати з Криму, а козаки повернулися на Запоріжжя, куди невдовзі прибув і Шагін-Гіреї. За угодою він здав Іслам-Кермен козакам, які знесли укріплення цього міста й перевезли на Запоріжжя артилерію, що була у фортеці, після чого тимчасово дозволили Шагін-Гіреєві кочувати на запорізьких землях аж до королівського рішення. Потім обидва союзники спільно спорядили посольство до короля. Шагін-Гіреї просив для себе заступництва й допомоги, обіцяючи в разі успіху піддати Кримське ханство під протекторат Польщі. Зі свого боку козаки перепрошували за

похід до Криму, на який не отримали королівського дозволу, і стверджували, що втрутилися до татарських міжусобиць виключно заради політичної вигоди Речі Посполитої, маючи на меті сприяння послабленню ханства.

Польський уряд утримався від покарання козаків за самовільний похід і затвердив нового «старшого війська Запорозького». Після загибелі Дорошенка у Криму головою в козацькому таборі був обраний якийсь Мойжениця, проте він невдовзі був заскочений на прихованні частини військових сум і страчений. На його місце був обраний Григорій Савич, відомий під ім'ям Грицька Чорного. Серед козацтва він був останнім представником тієї партії мирних політиків, що утворилася під впливом Сагайдачного.

Наступного року після його обрання козаки беруть дієву участь у поході проти татар, що вдерлися до Червоної Русі під проводом калги Девлет-Гірея (вересень 1629 р.). Цей похід завершився блискучою перемогою, яку козацько-польські війська під проводом Хмелецького здобули над татарами біля Бурштина. Татарське військо було розвіяне і майже винищене. При цьому було відбито захоплених полонених і нагробовану здобич. Серед татар, що потрапили до полону, опинився Іслам-Гіреї, який згодом досягнув ханського престолу і під час повстання Хмельницького значно сприяв йому в боротьбі.

Подається зі скороченнями за виданням: К. Мельник. Сведения о походе в Крым Михаила Дорошенко (1628) / Киевская старина. – №11. – 1896. – С. 274-286.

Переклад з російської, адаптація – Сергій Конашевич

ПОСТАТІ

5 червня виповнилося 100 років від дня, коли був створений перший Кримський крайовий уряд на чолі з Сулейманом Сулькевичем. Постаць цього історичного діяча настільки непересічна, що заслуговує окремої розмови.

**ТЕТЯНА БИКОВА,
К.І.Н., НАУКОВИЙ
СПІВРОБІТНИК
ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ
НАН УКРАЇНИ**

Сулейман (Матвій) Сулькевич народився 20 липня 1865 р. у селі Кемейші Лідського повіту Віленської губернії (на території сучасної Литви) у знатній родині литовських татар. Він був сином військового, й змалку обрав для себе таку ж долю. У 1883 р. Сулькевич закінчив Воронежський кадетський корпус, у 1886 р. – Михайлівське артилерійське училище, у 1894 р. – Миколаївську академію Генштабу. З 1883 р. розпочав службу в армії. Учасник китайського походу 1900-1901 рр., російсько-японської війни та Першої світової війни. З 1915 р. – він уже генерал-лейтенант. З 1916 до початку 1918 рр. виконував функції командира Першого мусульманського кінного корпусу в складі російської армії.

Після зайняття Криму німецькими військами генерал Р. Кош 5 червня 1918 р. доручив Сулькевичу, якого призначив прем'єр-міністром, формування крайового уряду¹. Протягом першої половини червня Сулькевич активно формував свій кабінет, і 21 червня склад Кримського крайового уряду було надруковано в газетах. Сам Сулькевич обіймав у ньому посади прем'єр-міністра, керуючого міністерством закордонних справ і міністра внутрішніх, військових та морських справ.

Окрім Сулькевича, до складу уряду увійшли

Сулейман Сулькевич

Прапор першого Кримського крайового уряду

мецької групи», які у перспективі бачили Крим незалежною від Росії кримськотатарською державою. Друга група поєднувала інших міністрів (В. Татіщев, С. Горчаков, В. Налбандов та ін.), які розглядали самостійність Криму як тимчасове явище й сподівалися на відтворення єдиної Росії після вигнання більшовиків. Подібні суперечності не могли згодом не призвести до розколу.

У першому наказі, який оприлюднив С. Сулькевич, зазначалося: «З дозволу німецького командування я приймаю на себе керування Кримом і формування уряду з метою довести країну до крайового парламенту. Першим завданням ставлю відбудову нормальної діяльності всіх урядових й громадських установ...»².

Говорячи про основні принципи, за якими повинен працювати новий уряд, С. Сулькевич зазначив: «Я маю намір залучити до роботи широкі суспільні елементи. Центральна влада, організована під моїм керівництвом, доклататиме всіх зусиль, щоб викоринити міжнаціональне тертя й послабити класовий антагонізм; у галузі адміністративній буде проведена широка децентралізація влади, в галузі зовнішньої політики ми будемо зберігати суворий нейтралітет»³.

З моменту свого призначення Сулькевич одразу звернувся до керівництва кримськотатарського Курултаю з проханням надати йому кандидата на посаду власного статс-секретаря, який би допоміг прем'єр-міністру владнати татарські справи. Цей секретар

мав бути не лише делегатом Курултаю, але й у тісному зв'язку з його керівництвом. Сулькевич підкреслював: «Тільки за таких умов я зможу завжди мати точні дані щодо бажань, потреб та настроїв рідного мені народу, щоб не втратити його кровні інтереси при керуванні краєм»⁴.

Ставши на чолі Кримського крайового уряду, Сулейман Сулькевич відразу розпочав активну роботу щодо створення ладу, який вважав найкращим. За спостереженням О. Федюшина, Сулькевич «був фігурою, яка якнайкраще підходила для керування цією окупованою територією, поки для неї не була відпрацьована подальша програма дій. Але німецьке керівництво не взяло до уваги (або не зрозуміло) найважливішого, як виявилось, політичного факту – власних устремлінь Сулькевича та його серйозні наміри відстоювати всюди й у всьому інтереси Криму, як їх він розумів»⁵.

1917-1918 рр. – час найвищого розквіту кримськотатарського руху. Це не міг не розуміти С. Сулькевич, який сам був за національністю литовським татариним. Спорідненість національних прагнень призвела до того, що новий прем'єр бажав одночасно досягти двох результатів: урахування інтересів кримських татар, серйозно налаштованих добитися власної Кримської держави, та спільними зусиллями з німецьким керівництвом і представниками інших національностей та партій побудувати на півострові лад, який мусив задовольнити представників настільки різних політичних сил. Ясна річ, в умовах існування в складі Кримського крайового уряду двох політичних таборів дане завдання виконати було неможливо.

Протягом усього часу існування Кримського крайового уряду між міністрами точилися істотні суперечки, але 11 вересня спалахнула урядова криза, наслідком якої став вихід у відставку всіх міністрів-кадетів⁶.

Після відходу німецьких військ уряд С. Сулькевича залишився без підтримки, віч-на-віч з населенням півострова, серед якого він не мав підтримки, та радянськими військами, що наближалися. В уряді Сулькевича визрівали протилежні погляди. У жовтні Сімферопольська міська рада вирішила добиватися відправлення уряду у відставку. Через деякий час подібні вимоги висунули думи інших міст півострова. 14 листопада уряд Сулькевича пішов у відставку.

Після падіння кабінету С. Сулькевич у грудні 1918 р. переїхав до Азербайджану, де був призначений начальником Генерального штабу збройних сил. Саме він став ініціатором мирного договору, підписаного між Азербайджаном та Грузією у липні 1919 р.

Коли більшовики у травні 1920 р. захопили Азербайджан, він був заарештований у Баку й зачинений у місцевій в'язниці. 15 липня Сулейман Сулькевич був страчений більшовиками. Магомед-Амін Русулзаде згадував: коли Сулькевича викликали з камери, щоб вести на розстріл, «він випередив нас, сказав тихим, але упевненим голосом слова, які ніколи не забуду: "Я щасливий, що вмираю солдатом мусульманської армії. Прощайте!"»⁷...

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР КРИМСЬКОГО КРАЙОВОГО УРЯДУ

СУЛЕЙМАН СУЛЬКЕВИЧ

представники трьох національностей: татари, німці й росіяни. Але згідно з політичними уподобаннями вони чітко поділялися на два табори. Виходячи з протилежної політичної спрямованості осіб, які увійшли до складу крайового уряду, не можна не зробити песи-

містичного висновку щодо довговічності його існування. В крайовому уряді існували дві групи, які порізно бачили майбутнє Криму. Перша група була представлена С. Сулькевичем, Д. Сейдаметом, А. Ахматовичем та їхніми прибічниками з так званої «ні-

- 1 Державний архів Автономної Республіки Крим (далі – ДААРК). – Ф.-П. 150. – Оп.71. – Спр. 109. – Арк. 61.
- 2 Там само. – Ф.-Р. 999. – Оп. 2. – Спр. 397. – Арк. 2.
- 3 Южные ведомости (Симферополь). – 1918. – 7 июня.
- 4 Цит. за кн.: Бунегин М.Ф. Революция и гражданская война в Крыму. – С. 196.
- 5 Федюшин О. Украинская революция. 1917-1918. – М., 2007. – С. 254.
- 6 ДААРК. – Ф.-Р.999. – Оп. 2. – Спр. 397. – Арк. 50-53.
- 7 Цит. за: Дамир Мухетдинов. Соборная мечеть Минска стала символом возрождения религиозных и национальных традиций // <http://www.dumrf.ru/upravlenie/speeches/12270>

«МАТЕЛОТУ» – 7 ФУТІВ ПІД КІЛЕМ!

КОНКУРС

Доля багатьох українців пов'язана з морем, з флотом. Цей факт не може бути проігнорований майстрами слова. Морська тема здавна була представлена в українському письменстві. Можливо, комусь і хотілося б залишити нашу літературу в статусі хуторянської, штучно обмежити її тематику, але цього вже не вийде, бо пишуть наші письменники і про космос, і про високотехнологічну війну, і про море; пишуть гарною українською мовою, але без недоречного нац-пафосу.

ВАЛЕРІЙ ВЕРХОВСЬКИЙ

Поява конкурсу морської прози «Мателот», покликаною сприяти становленню школи нашої морської прози, і його дебют мав дати головну відповідь на запитання: чи є в нас автори, здатні українською на відповідному художньому рівні та з належним знанням матері-

ФОТО З ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ

Переможець конкурсу – Олег Форостюк

Юрій Лисянський. Портрет Володимира Боровиковського

алу створювати оповідання про морську стихію та трударів моря? Скільки таких авторів на всю велику Україну?

Конкурс присвячений Юрію Лисянському, котрий на шлюпі «Нева» обігнув земну кулю, про що й написав книгу «Подорож довкола світу». У Гавайському архіпелазі (США) є острів Лисянського, відкритий українським мореплавцем, а всього на його честь на-

звані вісім морських географічних об'єктів.

До складу журі конкурсу увійшли: капітани Андрій Величко та Олександр Береза, викладач Херсонської морської академії Олександр Шумей, старший радіооператор Леонід Кирилаш, начальник радіостанції, письменник Антон Санченко.

Антон Санченко зазначає: «Це – перший конкурс української мариністики. Він відбувся. Заявили про себе цікаві автори. Восени вийде збірка. Очевидно, традицію мати не більше одного мариніста на покоління буде подолано. Спочатку книжки – потім флот. І Крим теж повернути потрібно спочатку метафізично, на сторінках українських книжок. Бо що буває, коли віддавати кримський і будь-який інший метекст сусідам (не лише росіянам, до речі), ми вже тепер розуміємо».

Церемонія нагородження лауреатів відбулася 3 червня цього року під час «Книжкового арсеналу». Цікаво, що при підбитті підсумків сивий Борисфен взяв своє: на конкурсі морської прози перше місце отримало не морське, а «річкове» оповідання – про легендарних дніпровських лоцманів, які аж до 1931 року проводили судна по дніпровських порогах.

Приємно було почути серед переможців ім'я автора нашої газети Радія Радутного, котрий представив оповідання про бойових аквалангістів. Постійний автор «Кримської світлиці», наш земляк, військовий моряк і журналіст Мирослав Мамчак став дипломантом

ПОВНИЙ СПИСОК ЛАУРЕАТІВ КОНКУРСУ «МАТЕЛОТ»:

- 1 місце – Олег Форостюк, оповідання «Дніпровський лоцман»;
 - 2 місце – Євген Баль, оповідання «Дика дивізія»;
 - 3 місце розділили: Володимир Каверін, оповідання «СРТР-ок»; Тетяна Гладш, оповідання «Любов усього життя»; Радій Радутний, оповідання «Той рік».
- Дипломанти: Віктор Губарев, «Гвінеєць»; Максим Федорченко, «Брий»; Микола Шмигін, «Кокеса з «Аркаші»»; Мирослав Мамчак, «Морський укроп»; Оксана Дрогомирецька, «Історія загубленого зуба»; Оксана Самара, «Дві лихоманки і один берег»; Олег Форостюк, «Останній лоцман»; Ольга Мельник, «Люба»; Олексій Покідько, «Гість з морських глибин»; Сергій Акат'єв, «Фазісі»; Степан Надломов, «З Анталії на Кіпр і швидко назад».

конкурсу – в одному з найближчих номерів ми плануємо надрукувати його морське бувальщини...

Крим без моря – не Крим. Півострів з усіх боків оточений водою, і це не просто вода. Усе життя кримчан обумовлене Чорним та Азовським морями: і курорти, і видобуток нафти та газу на шельфі, і суднобудування, і флот: військовий, торговий, риболовецький, науковий.

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

«БОЛЬШОЙ КРИМ» ЧИ «ПРИКРИМ'Я»
«До Росії зібрався перейти весь Великий Крим». Останнє дивне словосполучення російська пропаганда породила наприкінці весни – на початку літа цього року, називаючи так «прикордонні» з Кримом райони Херсонської області – Каланчацький, Чаплинський, Новотроїцький, Генічеський (на додачу, можливо, Скадовський). В окупаційних спецслужбах півострова вже не приховують своїх планів на «референдум з приєднання до Криму» цих територій. Про те, хто, як і навіщо збирається «перекроїти» Херсонщину, – у матеріалі нашого кореспондента.

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета
Виходить із 31 грудня 1992 року
Свідоцтво про реєстрацію КВ №12042-913ПР від 30.11.2006 р.

Засновники

Міністерство культури України
Всеукраїнське товариство
«Просвіта» імені Тараса Шевченка
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець
Національне
газетно-журнальне
видавництво

Генеральний директор
Андрій ШЕКУН

Головний редактор
Віктор Мерзвинський

Дизайн та верстка
Марк Канарський,
Оксана Кочергіна

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від А» до Я»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
тел.: +38 (044) 498-23-64
Редакція не завжди поділяє
думки авторів публікацій,
відповідальність за достовірність
фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються
і не повертаються.
Редакція залишає за собою
право скорочувати публікації
і виправляти мову.
Зміст газети поширюється
на умовах ліцензії СС ВУ 3.0,
якщо відсутні інші вказівки.

Передплата на газету
Передплатна ціна на 2018 р.:
на 6 місяців – 153,56 грн.
на рік – 304,52 грн.

У передплатній ціні враховано
вартість доставки до вашої
поштової скриньки і вартість
оформлення абонементу.

Передплатний індекс
90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірною

